

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

6-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 6 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy

kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Umarov Sardor Yakubovich

QAYTA BIRLASHGAN GERMANIYA IQTISODIYOTI RIVOJLANISHINING ASOSIY JIHATLARI	12-16
--	-------

Atamuratova Dilafroz Rashidovna

XORAZM XALQ SOVET RESPUBLIKASINING ILK MATBUOTI: “INQILOB QUYOSHI”	17-20
--	-------

Mansurov Ulug‘Bek

XX ASRNING 20-50-YILLARIDA NAMANGAN SHAHRIDA SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMIDAGI MUAMMOLAR	21-24
--	-------

Umid Bekmuhammad, Sayyora Samandarova

XORAZMDAGI JADID MAKTABLARIGA OID TA‘LIM TASHKILOTLARI VA JAMIYATLARI	25-31
--	-------

Norov Shuhrat, Turatosheva Sadoqat

O‘ZBEKISTON YOSHLAR SIYOSATINING IJTIMOIIY, MADANIY VA TA‘LIMIIY SOHALARDAGI FALSAFIY ASOSLARI VA UNING MA‘NAVIY YETUK YOSHLARNI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI	32-38
--	-------

Sultanov Samandar Mahmud o‘g‘li

QUYI AMUDARYO VA BUXORO-QORAKO‘L HUDUDI MANZILGOHLARINING MODDIY ASHYOLARDA AKS ETISHI	39-42
---	-------

Quranboyeva Sevinchoy

SOVET HOKIMIYATI DAVRIDA XORAZM VILOYATI AHOLISINING UY-JOY QURILISHIDA IJTIMOIIY HAYOTNING AKS ETISHI (1945-1985-YILLAR MISOLIDA)	43-46
---	-------

Mamajanov Azizbek

SOVET HUKUMATI AGRAR SIYOSATINING O‘ZBEKISTON SSR IRRIGATSIYA TIZIMIGA TA‘SIRI (1950-1990-YILLAR).....	47-52
---	-------

Baxritdinov Jasurbek

AKADEMIK ABDULAHAD MUHAMMADJONOVNING O‘ZBEKISTONDA TARIX VA ARXELOGIYA FANLARI RIVOJIGA QO‘SHGAN HISSASI	53-57
---	-------

Aliqulov Ramazon

TOSHKENT VA FARG‘ONA VODIYSIDAGI DEHQON, CHORVADOR VA HUNARMAND AHOLINING MADANIY, IJTIMOIIY, SIYOSIIY, IQTISODIIY ALOQALARNING O‘ZBEK XALQINING ETNOGENEZIDAGI O‘RNI (QANG‘LI QABILASI MISOLIDA)	58-66
---	-------

Abduraxmonov Adxamjon Soxodilla o‘g‘li

1946–1990-YILLARDA QO‘QON SANOATINING TRANSFORMATSIYASI	67-74
---	-------

Tashqo‘lova Dilnoza Turaboy qizi

YANGI O‘ZBEKISTON VA XITOIY XALQ RESPUBLIKALARI IQTISODIIY HAMKORLIGIDA “BIR MAKON-BIR YO‘L” TASHABBUSINING AHAMIYATI	75-78
--	-------

Jabborov Qaxramon Jaxongir o‘g‘li

JULIYA KOHENNING XVIII-XX ASRLARDA SEFARD YAHUDIYLARINING IJTIMOIIY HOLATIGA OID TADQIQOTLARI TAHLILI	79-83
--	-------

<i>Dilfuza Muxammadinova Nasretdinova</i> TA'LIMNING TARAQQIYOT YO'LI	84-89
--	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Ollanazarov Bekmurod</i> INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA INVESTITSION FAOLLIKNI BOSHQARISH: NAZARIYA, AMALIYOT VA XORIJIY TAJRIBA	90-100
<i>Umronov Eldorbek Sodirovich</i> O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	101-107
<i>Tangirkulov Bekzod</i> TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY RESURLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	108-115
<i>Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li</i> TRANSPORT TIZIMINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI TIZIMI	116-125
<i>Ergashev Uyg'un Jabborovich</i> KAMERAL SOLIQ TEKSHIRUVI UCHUN ELEKTRON MANBASINING SHAKLLANISHI, SOLIQ TIZIMIDAGI QO'LLANILAYOTGAN DASTURIY MAHSULOTLARNING AHAMIYATI	126-131

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Nosirxo'jayeva Gulnora</i> AXBOROT VA "OMMAVIY MADANIYAT" XURUJINING DOLZARB MUAMMOLARI	132-136
<i>Panjiyev Suhrob</i> HAQIQATNING KOGERENTLIK XUSUSIYATLARINING YANGILANISHI	137-143
<i>Gadoeva Lobar</i> IJTIMOIY-FALSAFIY TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA SOG'LOM TURMUSH TARZI .	144-148
<i>Djurayeva Nigora</i> SYSTEMIC ANALYSIS OF THE FORMATION OF COGNITIVE ASPECTS OF CONSCIOUSNESS OF THE PEOPLES OF CENTRAL ASIA	149-158
<i>Юлдашев Фаррух Абдурахманович</i> ПОНЯТИЕ ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМА И ЕГО СТЕПЕНИ ИССЛЕДОВАНИЯ	159-167
<i>Mengliqulov Umid Mamadiyevich</i> MILLIY IDENTIFIKATSIYA MASALASINING TARIXIY-DINAMIK VA ZAMONAVIY KONTEKSTDA TAHLILI	168-173
<i>To'xtarov Ismatulla Murodovich, Ergashev Ulug'bek Adxamovich</i> MAG'RIBNI MAFTUN AYLAGAN MUTAFAKKIR	174-178
<i>Toirov Ilhom</i> IJTIMOIY-MADANIY TARAQQIYOT: SIVILIZATSION ASOSLAR VA YO'NALISHLAR	179-183
<i>Farxodjonova Nodira, Ergashev Ibodulla</i> GLOBALASHUV SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI SAQLASH VA JAMIYAT BARQARORLIGI: JADIDLAR MEROSIGA IJTIMOIY-FALSAFIY NAZAR	184-188

<i>Ergashev Ozodbek Baxodurovich</i> YUNON MANTIQ ILMINING ARAB TILIGA TARJIMA QILINISHI VA ISLOM FALSAFASIGA KIRIB KELISHI	189-194
<i>Fayziyev Xurshid</i> VOLTER VA BAG'RIKENGLIK GENEZISI	195-199
<i>Sattorova Shalola</i> MIRZO ABDULQODIR BEDILNING ASOSIY FALSAFIY G'OYALARI	200-203
<i>Taylyakova Feruzaxon Sultanovna</i> TADBIRKOR VAZIFALARI VA SHAXSIY SIFATLARI	204-207
<i>Sadullayev Sardor Saydiganiyevich</i> INSON VA SAN'ATNING ARTUR SHOPENGAUER TA'LIMOTIDA ESTETIK TAFAKKUR PRIZMASIDA TAHLILI	208-215
<i>Vaxobova Dilfuza Roziqovna</i> ABU ABDULLOH RUDAKIY ADABIY-FALSAFIY MEROSINI O'RGANISHGA SINERGETIK USULDA YONDASHUV	216-219
<i>Yuldashxodjaev Haydar Hashimxanovich</i> MUSOXONXOJA DAHBIDIY ASARLARIDA USTOZNING SHOGIRDNI TANLASH VA UNI TARBIYALASHDAGI FALSAFIY G'OYALARI	220-224
<i>Umurzaqov Axmadjon Maxamadovich</i> INSON E'TIQODIDAGI O'ZGARISHLARNING METODOLOGIK ASOSLARI	225-231
<i>Teshayeva Gulchehra Murodovna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXSNING RAQAMLI JAMIYATGA TRANSFORMATSIYALASHUVI	232-237
<i>Yusupova Ranaxon</i> IJTIMOIY MUHIT TEXNOGEN SIVILIZATSIYA VA AHLOQ MASALALARI	238-241
<i>Sharipov Abdukhakimjon Ziyotdinovich</i> SHARQ VA G'ARB TAFAKKURIDA FAROVON HAYOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY TAHLILI	242-246
<i>Sultonova Shaxnoza</i> MUNAVVAR QORI MA'RIFIY-AXLOQIY QARASHLARINING FALSAFIY AHAMIYATI	247-251
<i>Dusmanov Sherzod Abduvaliyevich</i> JINOYATCHILIK – YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY BUZILISHLARINING MANBAI VA HOSILASI SIFATIDA	252-256
<i>Rajabboy Hasanov</i> FAROVON HAYOT MEZONI VA UNING JAMIYAT TARAQQIYOTIGA TA'SIRINING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	257-261
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Boynazarov Zokir</i> TARIXIY YOZMA MANBALARDA SOMATIZMLAR VA INSON MANZARASI	262-274
<i>Yeshboyeva Matluba</i> MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARI TARJIMALARIDA IBORALARNING BERILISHI ("KO'HNA QUDUQ" DOSTONI MISOLIDA)	275-279

<i>Azizaxon Rasulova</i> SINTAKTIK MAYDON KONSEPSIYASI VA UNING LINGVISTIK TALQINI	280-284
<i>Mamadkulova Kamila Abdukhaliqovna</i> THE IMAGE OF A LITERARY HERO OF THE "LOST GENERATION" IN THE WORK OF E.M. REMARQUE	285-290
<i>Naimova Parvina Rustamovna</i> ITALYAN VA O'ZBEK MULOQOT MATNI JARAYONIDA MULOQOTNING O'RNI VA AHAMIYATI. ITALYAN TILI VA O'ZBEK TILI VERBAL MULOQOT MATNIDA O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI	291-296
<i>Жабборовва Муслима Тохировна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ УНИВЕРСАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ДЕЙСТВИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ	297-301
<i>Xudoyberdiyeva Oyjamol, Jo'rayeva Komila</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA QADRIYATLAR IFODASI VA ULARNING TARJIMA MUAMMOLARI	302-306
<i>Ostonova Ramziya</i> LEXIC-SEMANTIC FIELD OF CONSTRUCTION TERMINOLOGY	307-311
<i>Qarshiyeva Tamara, Nabiyeva Sharifa, Samadova Charos va G'aniyeva Inobat</i> AMERIKA VA O'ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA «UYG'ONISH VA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH» TAMOIYILLARINING QIYOSIY TAHLILI	312-316
<i>Sumbul Muxammedova</i> XORAZM DOSTONLARIDAGI AYRIM HIKMATLI JUMLALARNING SODDA GAP TAHLILI BO'YICHA IZOHI	317-322
<i>Abduqodirova Zebo Qodirovna</i> XXI ASR TILSHUNOSLIGIDA YANGI YO'NALISH SIFATIDA EKOLINGVISTIKA	323-331
<i>Murtozayeva Zarina Muxtor qizi</i> BADIY ADABIYOTLARDA KONSEPT VA KONSEPTASFERA FAOLLASHUVINING NAZARIY ASOSLARI	332-335
<i>Abiyatova Muslima Maratovna, Abdirasulov Bahodir</i> AUDIOVISUAL TRANSLATION: SUBTITLING AND DUBBING CHALLENGES	336-343
<i>Kayimova Mohinur Salokhiddin kizi, Bakiyev Faxriddin</i> COMPLEXITY OF CULTURE-SPECIFIC UNITS AND SEMANTIC AMBIGUITIES IN TRANSLATION	344-350
<i>Rasulova Nigora Kurbonovna</i> MASHRAB IJODIDA MULAMMA' ASARLAR TADQIQI	351-356

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Djumaniyozova Dilfuza, Matnazarova Muhayyo</i> IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARINI HAL QILISHDA YURIDIK KLINIKANING AHAMIYATI	357-362
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Boburjon</i> KIBERHUJUMLAR NATIJASIDA SHAXSIY VA DAVLAT SIRLARIGA XAVF SOLISH	363-367

<i>Baymurotov G'ayrat Panjiyevich</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUNCHILIK TASHABBUSI HUQUQINI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI	368-376
<i>Esanova Shaxnoza</i> JINOYATGA TAYYORGARLIK KO'RISH VA SUIQASD QILGANLIK UCHUN JAVOBGARLIKKA OID RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	377-383
<i>Abduvaliyev Murodillo</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUN BO'YICHA MEROS HUQUQINI TARTIBGA SOLISHNING XUSUSIYATLARI	384-388
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> TASVIRGA BO'LGAN HUQUQ: ANGLIYA VA NYU-YORK QONUNCHILIGI QIYOSIY TAHLILI	389-395
<i>Ismaylov Raxat</i> HUQUQNI SHARHLASH JARAYONINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	396-402
<i>Nabiyev Muhridin</i> INSON HUQUQLARI BO'YICHA MILLIY INSTITUTLAR FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI	403-406
<i>Kabulov Xojabay, Dauletbaeva Aynur</i> SHAXS SHA'NI VA QADR-QIMMATINING HUQUQIY HIMOYASI VA UNI BUZGANLIK UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK ASOSLARI	407-412
<i>Utebaev Salamat, Kalbaeva Eldora</i> VOYAGA YETMAGAN YOKI MEHNATGA LAYOQATSIZ SHAXSLAR MODDIY TA'MINOTINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK	413-418
<i>Begatov Jasurbek Numonjanovich</i> MEHNATGA OID MUNOSABATLARDI KAMSITISH UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK MASALALARI	419-432
<i>Komilov Avazbek Bokijonovich</i> QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR	433-441
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Gayupova Saodat Xamidovna</i> INDIVIDUAL YONDASHUV ASOSIDA ZAMONAVIY TALABA SHAXSINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	442-446
<i>Akimova Jumaxan, Isakova Malika</i> FIZIKA VA ASTRONOMIYANI O'QITISHDA STEAM TA'LIM TIZIMINING AHAMIYATI ...	447-452
<i>Абдуллаева Мавжуда Эргашевна</i> СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ В ПРОФИЛАКТИКЕ РАСПРОСТРАНЕННЫХ ДЕТСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ: МЕТОДИКА ПРИМЕНЕНИЯ ПРОГНОСТИЧЕСКИХ КАРТ	453-460
<i>Mirkasimova Zilola Alisherovna</i> MULTIMEDIA – MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BILINGVAL KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI VOSITASI SIFATIDA	461-464

<i>Xidirova Durдона Muxtorovna</i> SINERGETIK TA'LIM VA O'QUVCHI-QIZLARNI IJTIMOIIY-MADANIY MUNOSABATLARGA TAYYORLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	465-469
<i>Yazdonov Ulug'bek, Rashidova Madina</i> YOSHLARDA KASBIY BILIM VA KO'NIKMANI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIIY KONSEPSIYALARDA ILGARI SURILAYOTGAN TA'LIMOTLAR	470-479
<i>Elmuratova Zamira</i> INTERACTIVE METHOD IN TEACHING ENGLISH	480-484
<i>Karimova Nilufar Ummatqul qizi</i> SOFT SKILLS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES: BASES OF IMPROVEMENT OF STUDENTS' INTERPERSONAL AND COGNITIVE SKILLS	485-490
<i>Adilov Shodiyor</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA DIZAYN FANLARINI INTEGRATSIYALASHDA "G'OYALARNING LOYIHALA" USULI	491-496
<i>Давыдова Руфина Артуровна</i> ПОНЯТИЕ «ДУХОВНЫЙ ГУМАНИЗМ» КАК ОСНОВОПОЛАГАЮЩЕЕ КАЧЕСТВО ГУМАННОГО ПЕДАГОГА	497-500
<i>Abdurazzaxov Abdurasul</i> SPORT-SOQ'LOMLASHTIRISH TURIZMI ASOSIDA TALABALARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	501-506
<i>Ergashev Tolif</i> O'QUVCHILARNING KARTOGRAFIK BILIMLARINI RIVOJLANTIRISHDA MATEMATIKA VA GEOGRAFIYA FANLARI INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH	507-515
<i>Gaziev Baxromjon</i> CHAVANDOZLARNING JISMONIY VA TEXNIK-TAKTIK HARAKATLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	516-523
<i>Madaminova Mavjuda Erkinovna</i> TALABALARNING TEXNIK IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	524-529
<i>Kamalova Dilnavoz, Sattorova Aziza</i> FIZIKAVIIY MAYATNIK ORQALI OG'IRLIK KUCHI TEZLANISHINI ANIQLASHDA TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	530-535
<i>Sobirova Saida Otabekovna</i> KASBGA YO'NALTIRISHNING ZAMONAVIIY MODELLARI	536-542
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Sotiboldiyev Amiriddin, Abdumutalibov Oyatillo</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA TASVIRIIY SAN'AT, ARHITEKTURA VA DIZAYN (TEXNIK VA SAN'AT) FANLARINI O'ZARO INTEGRATSIYALASH	543-546

Received: 16 May 2025
Accepted: 1 June 2025
Published: 15 June 2025

Article / Original Paper

METHODOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS' PHYSICAL QUALITIES THROUGH SPORTS AND RECREATIONAL TOURISM

Abdurazzaxov Abdurasul Abdurazzaxovich

Independent Researcher

UsUPEAS chief specialist of the department of

"Organization and management of the educational process"

E-mail: abdurazzaxovabdurassul874@gmail.com

Abstract. This article highlights methodological approaches aimed at developing students' physical qualities through sports and recreational tourism. The study focuses on the formation and improvement of physical attributes such as strength, endurance, and agility during tourism activities, enhancing students' interest in a healthy lifestyle, fostering teamwork, and promoting environmental awareness. The article reveals the potential of sports and recreational tourism to enrich the educational process and strengthen students' physical and mental well-being.

Keywords: Sports and recreational tourism, physical qualities, student, methodology, healthy lifestyle, endurance, agility, strength, environmental education, teamwork.

SPORT-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI ASOSIDA TALABALARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Abdurazzaxov Abdurasul Abdurazzaxovich

Mustaqil izlanuvchi

O'zDJTSU "Ta'lim jarayonini tashkil etish va boshqarish" bo'limi bosh mutaxassisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada sport-sog'lolashtirish turizmi orqali talabalarning jismoniy sifatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik yondashuvlar yoritilgan. Tadqiqotda turizm mashg'ulotlari jarayonida kuch, chidamlilik, epchillik kabi jismoniy sifatlarni shakllantirish va takomillashtirish, talabalarning sog'lom turmush tarziga bo'lgan qiziqishini oshirish, jamoaviylik va ekologik madaniyatni rivojlantirish, Maqola sport-sog'lolashtirish turizmi vositasida ta'lim jarayonini boyitish va talabalarning jismoniy hamda ruhiy salomatligini mustahkamlash imkoniyatlarini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Sport-sog'lolashtirish turizmi, jismoniy sifatlari, talaba, metodika, sog'lom turmush tarzi, chidamlilik, epchillik, kuch, ekologik tarbiya, jamoaviylik.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I6Y2025N80>

Kirish: Dunyoda sport turizmini ta'lim tizimiga integratsiya qilish orqali nafaqat jismoniy, balki psixologik va ijtimoiy salomatlikni ham yaxshilash mumkinligiga ahamiyat berilmoqda. Amaliy tajriba shuni ko'rsatmoqdaki, sport turizmi orqali talabalarda ijtimoiy faollik, mustaqil qaror qabul qilish, jamoaviy ishlash kabi muhim kompetensiyalar shakllantirilmoqda. Jismoniy tarbiya tizimida sport turizmining o'rni tobora oshib bormoqda, ayniqsa oliy ta'lim muassasalarida talabalar uchun yangi sport faoliyatlari va mashg'ulot metodlarini ishlab chiqish, shuningdek, sport turizmini ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Sport-sog'lolashtiruvchi turizm, xususan,

piyoda sayrlar, talaba yoshlarining jismoniy faolligini oshirish va salomatligini mustahkamlashda samarali vosita bo'lib, uni OTM ta'lim jarayoniga joriy etish uchun ta'lim standartlari va o'quv dasturlarini takomillashtirish zarurligi davr talabiga aylanmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 9-fevraldagi PF-6165-son "O'zbekiston Respublikasida ichki va ziyorat turizmini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2020-yil 29-oktyabrdagi PF-6097-son "Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2020 yil 24-yanvardagi PF-5929-son "O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmonlari, 2018-yil 6-fevraldagi PQ-3509-son "Kirish turizmini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida hamda mazkur sohaga tegishli me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda muayyan darajada xizmat qiladi.

Mazkur metodik yondashuvda talabalar harakat faoliyatining mazmunini o'zlashtiradi va uni turmush faoliyatiga tatbiq etishga intiladi. Shu orqali jismoniy sifatlarning rivojlanishida faqatgina tabiiy salohiyat emas, balki kundalik hayotda shakllanadigan harakat tajribasi, ijtimoiy muhit va emotsional holat ham muhim omil sifatida maydonga chiqadi. Bu esa, sport-sog'lomlashtirish turizmi asosida olib borilgan mashg'ulotlarni pedagogik jarayonning ajralmas tarkibiy qismiga aylantiradi. Sport-sog'lomlashtirish turizmi asosida talabalarning jismoniy sifatlarini rivojlantirish metodikasi bo'yicha qator ilmiy izlanishlar olib borilgan. Mamlakatimiz olimlaridan E.Yu. Davrenov, R.A.Abdumalikov, R.S.Salomov, A.Abdullayev, Sh.H.Xonkeldiev, K.M.Mahkamjonov, T.T.Yunusov, R.Q.Qudratov, T.X.Holdarov, V.Sh. Raximov, A.A. Abduraxmanova, V.S. Kosimova, K.B. Muxammadiev, A.A.Axmedov, Sh.R.Jo'rayev, B.X.G'ofurov, O.M.Mamatqulov, A.M.Raxmatullayev I.Qodirov I.Ergashev D.T.To'xtayev va boshqa olimlarning tadqiqotlari zamonaviy turizmning ilmiy yutuqlaridan hisoblanadi.

Mazkur metodikada sport-sog'lomlashtirish turizmi doirasida talabalarni jismoniy rivojlantirish jarayoni beshta asosiy sifat — chidamlilik, kuch, tezkorlik, chaqqonlik va muvozanat — asosida tahlil qilinadi. Shu bilan birga, har bir sifat alohida rivojlantirilsa-da, ular o'rtasidagi tabiiy bog'liqlik va muvofiqlik e'tiborga olinadi. Ayniqsa, chidamlilik va tezkorlik sifatlarini birgalikda rivojlantirishda metodik muvozanat zarur. Chunki haddan ziyod chidamkorlik mashqlari mushaklarning portlovchi kuch va tezkor javob berish qobiliyatini pasaytirishi mumkin. Shu bois har bir jismoniy sifatni takomillashtirishga qaratilgan mashg'ulotlar boshqa sifatlarning rivojlanishiga zid kelmasligi uchun tarkibiy uyg'unlik tamoyiliga asoslaniladi. Natijada, har bir talabaning jismoniy holati kompleks tarzda mustahkamlanadi.

Tadqiqotning maqsadi: Sport-sog'lomlashtirish turizmi vositalari asosida talabalarning jismoniy sifatlarini – kuch, tezkorlik, chaqqonlik, chidamlilik va muvozanat saqlashni – samarali rivojlantirishga xizmat qiluvchi mashqlar kompleksini ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy etish.

Tadqiqotning vazifalari: Sport-sog'lomlashtirish turizmining mazmuni va pedagogik imkoniyatlarini aniqlash. turizm faoliyati kuch, chidamlilik, chaqqonlik, egiluvchanlik tezkorlik jismoniy sifatlarni rivojlantiruvchi mashg'ulotlar kompleksini ishlab chiqish, talabalarda sog'lom turmush tarzi va ekologik ongni shakllantirish.

Tadqiqot obyekti sifatida oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talabalarning jismoniy rivojlanish jarayoni tanlab olindi.

Tadqiqot predmeti esa sport-sog'lomlashtirish turizmi mashg'ulotlari orqali jismoniy sifatlarni (kuch, chidamlilik, epchillik, muvozanat) rivojlantirish metodikasi hisoblanadi

Tadqiqotning tashkil etilishi. Sport-sog'lomlashtirish turizmi faoliyati orqali talabalarning jismoniy sifatlarini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, quyida jismoniy tayyorgarlik darajasi "o'rta" bo'lgan talabalar uchun tabaqalashtirilgan mashqlar kompleksini taqdim etaman. Bu kompleks 5 ta asosiy jismoniy sifadni rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lib, turizm elementlari bilan boyitilgan:

1-jadval

Jismoniy tayyorgarlik darajasi o'rta bo'lgan talabalar uchun mashqlar kompleksi

Bosqich / Hafta	Mashg'ulot tarkibi	Mashq turi	Mashqlar	Takror / Vaqt	Izoh
1-bosqich 1-hafta	Moslashuv	Tayyorlov	Yengil yugurish, arqonda sakrash	2×20 s	Yurak-qon tizimi
		Muvozanat	Egilishlar, aylantirishlar	2-3×25 s	Tana boshqaruvi
		Tezkorlik	30 m yugurish	2-3 marta	Oraliq yurish
		Chaqqonlik	To'p bilan yurish, uloqtirish	2×30 s	Faol harakatlar
		Harakatli o'yin	"Kim chaqqon?"	3 daq.	Rag'batlantiruvchi
		Yakunlovchi	Nafas, cho'zilish mashqlari	–	Tiklanish
2-bosqich 2–3-haftalar	Rivojlantirish	Tayyorlov	Yugurish + arqonda sakrash	3×25 s	Faollik oshadi
		Tezkorlik	40 m yugurish, to'siqlar	3-4 marta	Marshrut taqlidi
		Chaqqonlik	To'p bilan mashqlar, juftlik ishlari	3×30 s	Koordinatsiya
		Kuchlilik	To'ldirilgan to'p, turnik	3-4 marta	Yuk ko'tarish
		Chidamlilik	1000 m yugurish	1 marta	Yurish bilan tugallansin
		Harakatli o'yin	"Sayohat yukini yetkaz"	2×3 daq.	Turizmga mos o'yin
		Yakunlovchi	Nafas, cho'zilish mashqlari	–	Tinchlanish
3-bosqich 4-hafta	Mustahkamlash	Tayyorlov	400 m yugurish, cho'zilish	–	Kuchli boshlanish

		Tezkorlik + Chaqqonlik	Estafeta yugurish, to'siqlar	3 marta	Kompleks yondashuv
		Kuchlilik	Yuk ko'tarish, bel mashqlari	3×25 s	Turizm elementlari bilan
		Chidamlilik	1200 m marshrut yugurish	1 marta	Yakuniy yuklama
		Harakatli o'yin	“Turistik yo'l” (stansiyalar bilan)	1×10 daq.	Yakuniy integratsiya
		Yakunlovchi	Nafas + musiqali cho'zilish	–	Emotsional tugatish

Mazkur kompleks mashqlar oliy ta'lim muassasasi talabalarining jismoniy tayyorgarligini oshirishga yo'naltirilgan bo'lib, talabalarining umumiy va maxsus jismoniy sifatlarini, ya'ni tezkorlik, chaqqonlik, kuchlilik, chidamlilik va muvozanatni rivojlantirishni maqsad qiladi. Mashqlar, turizm faoliyati va dam olish metodlari bilan integratsiya qilingan holda, talabalarni har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan. Mashqlar majmuasini ishlab chiqishda, har bir jismoniy sifatning individual va umumiy rivojlanishini ta'minlaydigan yondashuvlar hisobga olingan. Bu yondashuvlarning asosiy maqsadi talabalarga moslashtirilgan va ularning jismoniy tayyorgarlik darajasiga mos mashqlarni taqdim etishdir.

2-jadval

**Tajriba guruhi talabalarining pedagogik tajriba boshlanishi va tugashidagi
ko'rsatkichlar dinamikasi (n=83)**

Ko'rsatkichlar	Tadqiqot boshi $\bar{X}$	Tadqiqot oxiri $\bar{X}$	V %	P (ishonchlilik)
Tana uzunligi (sm)	O'g'il: 175.3Qiz: 170.2	O'sha-o'sha	0 %	P > 0.05
Tana vazni (kg)	O'g'il: 74.1Qiz: 62.5	75.864.0	≈ +2.3%	P > 0.05
YUQT (marta/daq.)	78.980.8	88.190.1	≈ +11.7%	P < 0.01
Sistolik bosim (mm.s.u.)	120.5119.6	124.8123.9	≈ +3.5%	P < 0.05
Diastolik bosim (mm.s.u.)	79.580.1	82.783.3	≈ +4.0%	P < 0.05
O'pka sig'imi (ml)	33503250	37003550	≈ +10.4%	P < 0.01
Shtange testi (soniya)	39.841.2	45.146.7	≈ +13.3%	P < 0.01
Genche testi (soniya)	31.933.0	36.337.4	≈ +13.8%	P < 0.01
Rufye-Dickson indeksi (pastroq – yaxshi)	16.316.1	14.013.9	≈ – 14.1%	P < 0.01

100 m yugurish (soniya) (kamroq – yaxshi)	14.115.2	12.613.4	$\approx -$ 10.6%	$P < 0.01$
Turnikda tortilish (marta)	6.35.8	7.36.7	$\approx$ +15.9%	$P < 0.01$
3x10 m yugurish (soniya) (kamroq – yaxshi)	9.710.2	8.69.0	$\approx -$ 11.3%	$P < 0.01$
Kuper testi (12 daq., m)	21802100	24952415	$\approx$ +14.4%	$P < 0.01$

Xulosa qilib aytganda, o'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sport-sog'lomlashtirish turizmi vositasida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning jismoniy sifatlarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Tajriba guruh ishtirokchilari tezkorlik, chaqqonlik, kuchlilik, chidamlilik va muvozanatni kabi muhim jismoniy ko'rsatkichlar bo'yicha an'anaviy mashg'ulotlarda qatnashgan nazorat guruhiga nisbatan sezilarli ijobiy o'zgarishlarga erishdilar. Shuningdek, ochiq havoda faol harakatlar orqali o'tkazilgan turistik mashg'ulotlar talabalarda sog'lom turmush tarziga bo'lgan qiziqishni oshiradi, jamoaviylik ruhini kuchaytiradi hamda psixologik holatning barqarorligini ta'minlaydi. Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan metodik yondashuvlar oliy ta'lim muassasalari amaliyotiga joriy etilishi mumkin bo'lib, u sport-sog'lomlashtirish faoliyatini yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Umuman olganda, sport-sog'lomlashtirish turizmi orqali talabalarning jismoniy tarbiyasini mustahkamlash, ularning harakat faolligini oshirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirishda yuqori samaradorlikka erishish mumkin.

1. Talabalarda yurak-qon tomir kasalliklari, ortiqcha vazn va gipodinamiya bilan bog'liq holatlarning ortib borishi sport-sog'lomlashtirish turizmining dolzarbligini ko'rsatmoqda. Jizzax, Toshkent, Farg'ona va Samarqand viloyatlarida o'tkazilgan so'rov natijalariga ko'ra, talabalarining 68% sport-turizm haqida ma'lumotga ega bo'lsa-da, 61% so'nggi olti oyda unda ishtirok etmagan. Fiziologik o'lchovlar (yurak urish tezligi, o'pka sig'imi) va jismoniy sifatlar (tezlik, chaqqonlik, muvozanat) tahlili esa ko'pchilik talabalar jismoniy holatining o'rtacha yoki past darajada ekanini ko'rsatdi. Bu esa sog'lomlashtirish turizmini asoslangan metodik yondashuvlar bilan joriy etish zaruriyatini ta'kidlaydi.

2. Maxsus tanlangan testlar bo'yicha o'tkazilgan dastlabki pedagogik testlash natijasida, OTM sharoitida "sport-sog'lomlashtirish turizmi" fani dasturini amalga oshirish, akademik mashg'ulotlar doirasida talabalar jismoniy tayyorgarligi va funksional holatini samarali rivojlantirishga yetarli darajada ta'sir ko'rsatmayotgani aniqlandi. Bu xulosaga o'quv yili davomida olingan dastlabki test natijalaridagi statistik yaxshilanishning yo'qligi asosida kelindi.

3. Oliy ta'lim muassasasi talabalariga sog'lomlashtiruvchi sport turizmi mashg'ulotlarining birinchi bosqichida jismoniy tayyorgarlik darajasini baholash shkalasi ishlab chiqildi. Ushbu baholash, maxsus dastur yordamida talabalar jismoniy tayyorgarlik darajasini aniqlashni osonlashtiradi va ilmiy-uslubiy testlar yordamida aniq ma'lumotlar olish imkonini yaratadi. Testlar talabalarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarlik darajalarini, shu jumladan kuch, chidamlilik, tezlik va koordinatsiyani baholashda foydalaniladi. Bu baholash jarayoni, talabalarning jismoniy salomatligini yaxshilash va sog'lom turmush tarzini rivojlantirish uchun samarali vosita hisoblanadi.

4. Taklif etilgan metodika ikki asosiy blokdan iborat: (1) kuch, chaqqonlik, tezlik va chidamlilik kabi jismoniy sifatlarni rivojlantirish; (2) tekis va notekis yerlarda yurish texnikasi

va motorik faollikni oshirish. Bosqichma-bosqich yondashuv talabalar individual ehtiyojlariga moslashadi. “Muvozanatni yo‘qotma”, “Tezyurish” kabi harakatli o‘yinlar va tabiiy muhitdagi mashqlar (masalan, tosh ko‘tarish, to‘siqlardan o‘tish) jismoniy va ijtimoiy ko‘nikmalarni mustahkamladi.

Umuman olganda, mazkur metodika talabalar jismoniy tayyorgarligi, ijtimoiy ko‘nikmalari va sog‘lom turmush tarziga munosabatini rivojlantiruvchi samarali vosita sifatida oliy ta‘lim amaliyotiga joriy etilishi mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. R.S.Salamov “Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati”. Darslik. 1 jild. T.,-2015. 296 b.
2. E.T.Raxmanov “Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. O‘quv qo‘llanma. T.,-2023. 260 b.
3. E.Yu.Daurenov, A.K.Masharipov, M.I.Idrisov, Sport - sog‘lomashtirish turizmi O‘quv qo‘llanma Chirchiq – 2022.
4. V.Sh.Raximov. A.Q.Demenov., F.B.Iminova “Jismoniy tarbiya va sport sog‘lomashtirish turizmi”. O‘quv qo‘llanma. Toshkent 2022.
5. T.Xoldarov “Turizm”.(Sayyoxlik): O‘quv qo‘llanma Toshkent 2022-yil 164 bet
6. D.X.Umarov "Jismoniy tarbiya va sport nazariyasi va uslubiyati." O‘quv qo‘llanma. T.,-2021. 239 b.
7. Axmedov A.A. Sport-sog‘lomashtirish turizmi nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: O‘zDJTI nashriyoti, 2020. – 212 b.
8. G‘ofurov B.X. Turizm asoslari. – Toshkent: “Yangi asr avlodi”, 2021. 190 b.
9. Mamatqulov O.M., To‘xtayev D.T. Sport va sog‘lom turmush tarzi asoslari. Samarqand: SamDTI, 2018. – 145 b.
10. Raxmatullayev A.M. Yurish va piyoda sayohat metodikasi. Toshkent: O‘zDJTI, 2017. – 120 b.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 6 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).